

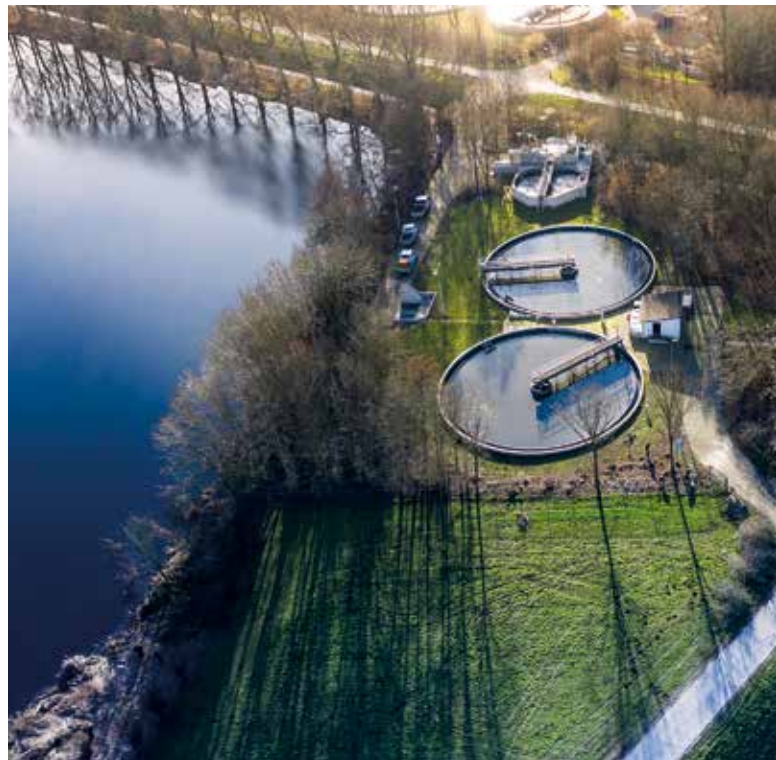
➔ AFVALWATERPROGNOSES: NIET ERG 'SEXY', WEL HEEL BELANGRIJK

STOWA helpt waterbeheerders bij het beantwoorden van kennisvragen. Dat doet de stichting via praktijkgericht onderzoek. Maar ook via het opzetten en ondersteunen van Communities of Practice. Hierin delen waterbeheerders kennis, ervaringen en inzichten over tal van onderwerpen: van microverontreinigingen tot beek- en rivierherstel. In een aantal uitgaven lichten we deze CoP's graag uit. Deze keer: de CoP Afvalwaterprognoses.

Nee. Erg 'sexy' is het niet, beaamt adviseur Afvalwaterketen en CoP-lid Wijnand Turkensteen van Waterschap Aa en Maas: het verzamelen van getallen voor het maken van afvalwaterprognoses over de hoeveelheden binnenkomend afvalwater en de samenstelling ervan. Maar volgens hem spelen de prognoses wel een heel belangrijke rol bij het streven naar een efficiënte, effectieve en toekomstbestendige afvalwaterketen. Ze zijn onder meer van belang voor de benodigde zuiverings- en transportcapaciteit, voor het operationeel beheer en voor het onderhoud van alle afvalwaterassets. Goede prognoses worden bovendien steeds belangrijker, aldus Turkensteen: 'Er worden met het oog op medicijnrestenverwijdering, effluenthergebruik, grondstoffenterugwinning en dergelijke steeds grotere investeringen verwacht. Hoe beter de prognoses, hoe scherper investeringen kunnen worden gerealiseerd. In dat opzicht kunnen we in deze CoP veel van elkaar leren.'

DISCREPANTIE

Rien de Ridder werkt als beleidsadviseur Waterketen bij Waterschap Zuiderzeeland. Zijn waterschap probeert, net als veel andere waterschappen, al enkele jaren grip te krijgen op de discrepantie die er is tussen de gemeten vuilvrachten op de rwzi's en het aantal vervuilingseenheden waarvoor belasting wordt betaald. Daar zit soms een verschil in dat oploopt tot meer dan 25 procent: 'Dat betekent dat sommige inwoners, maar vooral bedrijven, minder zuiveringsheffing betalen dan ze zouden moeten betalen. En dat betekent weer dat de kosten voor het verwerken en zuiveren van afvalwater niet eerlijk worden verdeeld. Uit het oogpunt van rechtvaardigheid willen we dit heel graag aanpakken.' De Ridder pleit mede om deze reden voor het zoveel mogelijk uniformeren van de wijze waarop afvalwaterprognoses worden opgesteld en de omvang

van discrepantie en rioolvreemd water wordt berekend: 'Anders vergelijk je voortdurend appels met peren. Dus we zoeken in de CoP samen naar de beste tools, instrumenten en werkwijzen.'

DATALAB

Het afgelopen jaar moest beleidsadviseur Waterketen Emil Hartman ter voorbereiding van de renovatie en verbouw van drie rwzi's bij Vallei en Veluwe enkele afvalwaterprognoses opstellen. 'Ik heb de nodige ervaring en ik maak de prognoses naar eer en geweten. Maar er zitten veel aannames in; het kan gedetailleerder en dus beter. Daar valt een slag in te maken. De CoP is daar een heel goed middel voor. In het verleden kwam het overigens soms niet zo nauw

met die prognoses. Maar bij de bouw van dure, nageschakelde zuiveringstrappen, is het des te belangrijker. Als je de aanvoer flink overschat, gooi je geld weg. Neem je het te krap, dan haal je je verwijderingsdoelstellingen niet.' Kort en goed: op het gebied van afvalwaterprognoses valt er voor Hartman nog wel wat te halen bij de andere leden van de CoP. Tegelijkertijd heeft het waterschap ook iets te brengen binnen de CoP: 'Wij beschikken sinds enige tijd over een Datalab. Medewerkers van het lab hebben een hele mooie digitale tool gemaakt om inzicht te krijgen in de hoeveelheid rioolvreemd water die naar een zuivering gaat. Dat is al het water dat niet thuis hoort in het riool. Bijvoorbeeld verkeerd aangesloten hemelwateraan-

volgens Wijnand Turkensteen ook belangrijke kennisvragen voort. Deze vragen heeft de CoP, samen met STOWA en Het Waterschapshuis, inmiddels uitgewerkt in een onderzoeksprogramma. Eén van de eerste, succesvolle projecten betrof een pilot van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Waternet en CBS. Hierin zijn gebieden die lozen op dezelfde zuivering, nauwkeurig in kaart gebracht en vervolgens gekoppeld aan actuele bevolkingsgegevens van het CBS. De CBS-gegevens geven specifieke informatie over het aantal objecten, de functie ervan, het aantal inwoners in een gebied, maar ook over de leef-tijdsopbouw. Drijvende kracht achter de pilot was CoP-lid Mark Lamers van Hollands Noorderkwartier: 'Via de koppeling krijg je een zeer goed actueel beeld van de hoeveelheid afvalwater, maar ook van het soort afvalwater. In het afvalwater van een verzorgingshuis zitten bijvoorbeeld veel meer medicijnresten dan in dat van een kantoor. De stap die nu is gezet - de koppeling van zuiveringseenheden aan CBS-gegevens - is nog handmatig uitgevoerd. De komende tijd gaan we werken aan een geautomatiseerde koppeling, zodat waterschappen, gemeenten en drinkwaterbedrijven altijd heel snel een actueel overzicht hebben. Hierin gaat de zogenoemde Centrale Distributie Laag van het Waterschapshuis een belangrijke rol spelen.'

CRUCIALE ROL

Volgens De Ridder spelen STOWA en Het Waterschapshuis een cruciale rol in de CoP Afvalwaterprognoses en het eruit voortgekomen onderzoeksprogramma: 'Zonder de voortrekkersrol van STOWA en Het Waterschapshuis hadden we dit niet voor elkaar gekregen. Emil Hartman beaamt dat: 'Ik ken natuurlijk wel wat collega's die hetzelfde werk doen. En die kan ik best bellen voor advies. Maar dankzij de CoP pakken we het nu goed en structureel aan. En dankzij STOWA en Het Waterschapshuis zijn nu ook alle 21 waterschappen aangehaakt en wordt er ook geld vrijgemaakt voor onderzoeken om afvalwaterprognoses te verbeteren.'

sluitingen (i.c. op vuilwaterriool), of oppervlaktewater dat vanuit overstorten terugvloeit het riool in door te lage of kapotte overstortdrempels (Zie ook STOWA-rapport 2019-22). Dit percentage verschilt bij de zestien zuiveringskringen van Vallei en Veluwe tussen de vijf en vijftig procent met het theoretisch verwachte aanbod van afvalwater. Als je dat aandeel weet te verminderen, heb je minder aanvoer naar de zuivering en dat scheelt pomp- en zuiveringskosten. In de CoP kunnen we mooi met elkaar bespreken hoe we dit instrument nog verder kunnen verbeteren.'

KOPPELING CBS

De CoP Afvalwaterprognoses is niet alleen een plek waar kennis en inzichten worden gedeeld. Uit de CoP komen

Tot slot: de CoP Afvalwaterprognoses bestaat tot dusver vooral uit waterschappers die direct betrokken zijn bij het maken van afvalwaterprognoses. Maar de CoP zoekt nadrukkelijk verbinding met gemeenten en met collega-waterschappers werkzaam in aanpalende gebieden, zoals afvalwatertechnologen, assetmanagers, emissie-deskundigen, vergunningverleners en dergelijke.

Meer weten?

Kijk op www.stowa.nl/afvalwaterprognoses